

Irena Bukowska-Floreńska, Grzegorz Odoj

Wstęp

Studia Etnologiczne i Antropologiczne 11, 7-8

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Wstęp

Wśród nauk o kulturze i społeczeństwie etnologia/antropologia kulturowa ma już swoją ustaloną pozycję. Dziś jej zadania najczęściej sprowadzają się do dociekań poznawczych i interpretacyjnych koniecznych do poznania nie tylko kultury typu ludowego, lecz przede wszystkim dynamiki funkcjonowania całych systemów kulturowych i społecznych, czynników i procesów zmiany, rozwoju czy podłoża historycznego kontynuowanej tradycji bądź postępującej innowacji. W ramach etnologii/antropologii kulturowej prowadzi się obserwację ściśle określonego obszaru, dokonuje analiz szczegółowych i całościowych coraz bardziej złożonych form kultury oraz codzienności życia społecznego, zmierzających do tworzenia wniosków cechujących styl myślenia bliski teorii ugruntowanej.

Wielu etnologów/antropologów kulturowych dostrzega potrzebę badania współczesnej rzeczywistości kulturowej i społecznej (nie pomijając aspektu tradycji) na pograniczach etnicznych i regionalnych. Należą do nich badacze skupieni w etnologicznym ośrodku Uniwersytetu Śląskiego w Instytucie Etnologii i Antropologii Kulturowej na Wydziale Etnologii i Nauk o Edukacji w Cieszynie. Dorebek badawczy oraz dydaktyczny istniejącego już 15 lat kierunku etnologia uważnia do dokonania podsumowania działalności tego ośrodka i zrelacjonowania genezy jego powstania. Lokalizacja cieszyńskiego ośrodka etnologicznego w pobliżu granicy państwa ma istotne znaczenie dla zarysowujących się planów na przyszłość, decyduje o specyfice dociekań badawczych. Dlatego *Etnologia na granicy* to tytuł kolejnego tomu „Studiów Etnologicznych i Antropologicznych”.

Tom podzielono na trzy części. W pierwszej opisano, nawiązując do początków dydaktyki etnologicznej, dzieje kierunku etnologia na Uniwersytecie Śląskim. Sporo miejsca poświęcono formowaniu się zespołu wykładowców, wyznaczaniu przez nich kierunku badań, tworzeniu planów badawczych oraz drodze ich awansów naukowych, zanalizowano relacje między efektywnością kształcenia etnologów a rynkiem pracy oraz zamieszczono krótkie biogramy naukowe pracowników Instytutu Etnologii i Antropologii Kulturowej.

Na część drugą składają się artykuły reprezentatywne dla profilu zainteresowań autorów. Stanowią one po części fragmenty większych całości bądź zawierają wyniki aktualnie prowadzonych badań. Dotyczą mianowicie problematyki pogranicza społeczno-kulturowego, etniczności i tożsamości, antropologii współczesnego miasta, tradycji i przemian kulturowych wsi – dociekań badawczych prowadzonych w różnych regionach Polski, na terenie Europy Środkowej i w Afryce.

Część trzecia zawiera uzupełniający materiał informacyjny. Zamieszczony tu wykaz konferencji daje przegląd inicjowanych w ośrodku dyskusji nad problematyką, która od początku jego istnienia jest przedmiotem zainteresowań badawczych, publikacyjnych i wchodzi w zakres działalności dydaktycznej. Treści te znajdują odbicie w zrealizowanych dotąd pracach doktorskich i magisterskich, których zestawienie zamyka treść tomu.

O pozycji uniwersyteckiego ośrodka naukowo-dydaktycznego świadczy nie tylko zakres i poziom realizowanych studiów, jego rozwój strukturalny, lecz także indywidualny i zespołowy dorobek naukowy wykładowców. Połączenie tych elementów stwarza niepowtarzalną atmosferę Uniwersytetu jako swoistej „świątyni” nauki, miejsca, w którym nie tylko zdobywa się wiedzę, umiejętności zawodowe, ale można zetknąć się z pasjonującym sposobem i drogą dociekania prawdy o życiu, kulturze i coraz bardziej skomplikowanym otaczającym świecie. Bogaty dorobek cieszyńskiego ośrodka etnologicznego na Uniwersytecie Śląskim w postaci zwartych publikacji autorskich, prac zbiorowych, artykułów i popularyzatorskiej formy upowszechnienia, cytowany jedynie w przykładowych artykułach w niniejszym tomie, zasługuje na odrębną publikację bibliograficzną.

Irena Bukowska-Floreńska i Grzegorz Odoj